

Technická univerzita v Liberci

**FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ**

**Katedra:** Katedra filosofie  
**Studijní program:** Geografie  
**Studijní obor:** Humanitní studia se zaměřením na vzdělávání  
Geografie se zaměřením na vzdělávání

**ČLOVĚK V MULTIKULTURNÍM SVĚTĚ**  
**MAN IN THE MULTICULTURAL WORLD**

**Bakalářská práce:** *II – FP – KFL – 117*

**Autor:**  
Nicola CHADIMOVÁ

**Podpis:**

.....

**Vedoucí práce:** doc. PhDr. David Václavík, Ph.D.

**Počet**

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
46	0	0	0	27	0

V Liberci dne:

**TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI**  
**FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ**

Katedra filosofie

**ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE**

(pro bakalářský studijní program)

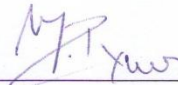
pro (kandidát): Nicola Chadimová  
adresa: Nové Hrabčcí 81, 40777 Šluknov  
studijní obor (kombinace): Specializace v pedagogice HU-GE  
Název BP: **Člověk v multikulturním světě**  
Název BP v angličtině: **Man in the multicultural world**  
Vedoucí práce: PhDr. David Krámský, Ph.D.  
Konzultant:  
Termín odevzdání: květen 2011

Poznámka: Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování BP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné, resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne 14.4.2010



děkan



vedoucí katedry

Převzal (kandidát): \_\_\_\_\_

Datum: 14.6.2010

Podpis: Chadimová

Název BP: ČLOVĚK V MULTIKULTURNÍM SVĚTĚ

Vedoucí práce: PhDr. David Krámský, Ph.D.

Cíl: Záměrem práce je artikulace problému multikulturalismu v kontextu západního myšlení.

Požadavky: Práce bude pravidelně konzultována. Hrubou verzi student předloží nejpozději v lednu 2011.

Metody: - analýza  
- srovnání

Literatura: PATOČKA, J.: Evropa a doba poevropská. Praha: NLN, 1992. ISBN 80-7106-017-8  
KRÁMSKÝ, D.: Idea multikulturality v kontextu západního (evropského) myšlení. Praha: PAIDEA, 2006. ISSN 1214-87252006  
BARŠA, P.: Politická teorie multikulturalismu. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. ISBN 80-7325-020-9  
SARTORI, G.: Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovačci. Praha: Dokořán, 2005. ISBN 80-7363-022-2

V Liberci dne 14.4.2010

vedoucí práce

žák

Převzal (kandidát):

datum:

podpis:

14.4.2010

## Čestné prohlášení

**Název práce:** Člověk v multikulturním světě

**Jméno a příjmení  
autora:** Nicola Chadimová

**Osobní číslo:** P09001184

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Vedoucí bakalářské práce byl do června 2010 PhDr. David Krámský, Ph.D., vzhledem k jeho ukončení působení na TUL, převzal vedení mé práce doc. PhDr. David Václavík, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne:

---

Nicola Chadimová

## **Poděkování**

Na tomto místě bych ráda poděkovala především vedoucímu mé bakalářské práce doc. PhDr. Davidu Václavíkovi, Ph.D. za jeho cenné rady, ochotu pomoci a podporu. Dále bych chtěla poděkovat své rodině za jejich velkou podporu během studií.

## **Anotace**

Bakalářská práce se věnuje teorii multikulturalismu. Velká část práce se zabývá samotným multikulturalismem, jak vznikl, jaké jsou jeho hlavní části a jaké problémy s multikulturalismem souvisí. Teoretická část zahrnuje objasnění pojmů multikulturalismus a pluralismus, vznik multikulturalismu, jeho roli ve společnosti a rozdělení multikulturalismu na jeho hlavní části. Druhá část práce zahrnuje především problémy, které s sebou multikulturalismus nese a názory několika významných politiků a spisovatelů.

## **Klíčová slova**

Multikulturalismus, pluralismus, kultura, společnost, konflikt, tolerance

## **Annotation**

The bachelor thesis focuses on the theory of multiculturalism. Large part of work deals with multiculturalism itself, his origin, what are the main parts and which problems are associated with multiculturalism. The theoretical part includes clarification of the terms multiculturalism and pluralism, the emergence of multiculturalism, its role in society and dividing of multiculturalism into its major parts. The second part of the work involves particular problems that come with multiculturalism and carries the views of several prominent politicians and writers.

## **Keywords**

Multikulturalism, pluralism, culture, society, conflict, toleration

## **Annotation**

Die Bachelorarbeit ist der Theorie der Multikulturalismus gewidmet. Der größte Teil beschreibt den Multikulturalismus, seine Entstehung, die Teilung auf die Hauptteile und die Probleme, welche mit dem Multikulturalismus zusammenhängen. Der Theorieteil erklärt die Begriffe und die Entstehung des Multikulturalismus, des

Pluralismus, die Aufgabe in der Gesellschaft und die Teilung des Multikulturalismus auf die Hauptteile. Der zweite teil beinhaltet vor allem die Probleme, welche der Multikulturalismus zusammenbringt und die Meinungen einiger bekannter Politiker und Schriftsteller.

### **Schlüsselwörter**

Der Multikulturalismus, der Pluralismus, die Kultur, die Gesellschaft, der Konflikt, die Toleranz

## Obsah

1	Úvod.....	10
2	Teoretická část .....	12
2.1	Definice klíčových pojmů .....	12
2.1.1	Multikulturalismus .....	12
2.1.2	Pluralismus.....	13
2.2	Člověk a jeho přirozený svět .....	13
2.3	Pohled společnosti na multikulturalismus .....	16
2.4	Multikulturní společnost.....	16
2.5	Multikulturalismus jako politická teorie .....	17
2.6	Části multikulturní společnosti.....	18
2.6.1	Část rasová .....	19
2.6.2	Část etnická .....	20
2.6.3	Část kulturní .....	22
2.7	Lidská identita .....	24
3	Multikulturalismus dnes .....	30
3.1	Problémy multikulturalismu .....	30
3.1.1	Ekonomika .....	30
3.1.2	Společnost .....	31
3.1.3	Politika .....	32
3.1.4	Morálka .....	33
3.2	Kritika multikulturalismu .....	34
3.2.1	Giovanni Sartori .....	34
3.2.2	Angela Merkelová.....	36
3.2.3	David Cameron .....	38
3.2.4	Nicolas Sarkozy .....	38
3.2.5	Václav Klaus .....	39
3.3	Shrnutí .....	40



4	Závěr .....	42
5	Literatura.....	44

# 1 Úvod

V dnešní době dochází k největšímu propojování celého světa a multikulturalismus je jeho velkou součástí. Ať už se jedná o soužití různých náboženství, etnických skupin či ras, počet různých druhů kultur je stále větší a stále více jejích příslušníků žije vedle sebe. Proto by měla existovat nějaká pravidla, která by dokázala, aby toto soužití různých kultur bylo nekonfliktní a bezproblémové. Vznikla tedy teorie multikulturalismu, která si představuje společnost jako průnik různých druhů kultur, ve které nedochází ke konfliktům. Podle multikulturalismu by toto soužití nemělo přinést žádné velké problémy, naopak by mělo společnost vést k toleranci a k harmonickému soužití všech členů společnosti. A pokud nějaké konflikty ve společnosti vzniknou, může za to podle multikulturalismu přístup členů společnosti k menšinám. Podle mého názoru je myšlenka multikulturalismu neaplikovatelná na dnešní společnost, jelikož většina lidí nedokáže žít v plném souladu s příslušníky jiných kultur na svém vlastním území. Stále budou mezi těmito skupinami alespoň drobné konflikty. Lepším řešením je podle mého názoru pluralismus, který je dlouhou cestou tolerance a který není tak radikální, jako teorie multikulturalismu.

Multikulturalismus je nyní ve společnosti velice probíraným tématem a právě proto jsem si ho zvolila jako téma své bakalářské práce. Ve které se budu snažit nastínit, proč vznikl multikulturalismus a jakých dosáhl výsledků.

Svou bakalářskou práci rozdělím do několika částí. V první části své práce definuji hlavní pojmy, které mají pro pochopení mé práce klíčovou roli a bez kterých by má práce nemohla existovat. V další části nastíním svět každého z nás, a jakým způsobem do něho může zasahovat multikulturalismus. Dále pak nastíním realitu multikulturní společnosti a celkový pohled společnosti na multikulturalismus, tedy jak multikulturalismus vidíme my. Později se budu věnovat multikulturalismu jako politické teorii, kde vysvětlím vznik a vývoj multikulturalismu. Dále pak podrobněji popíši různé části multikulturní společnosti, tedy hlavně část rasovou, etnickou

a v neposlední řadě kulturní. Na což bude navazovat důležitost lidské identity, která je nedílnou součástí každého z nás. V druhé části mé práce se budu zabývat důsledky multikulturalismu a to hlavně ty negativní. Rozeberu tedy problémy, které jsou velkou součástí multikulturní společnosti. Jedná se hlavně o problémy ekonomické, sociální, politické a morální. Na tuto kapitolu bych ráda navázala kritikou multikulturní teorie ze strany významných politiků či spisovatelů. Nakonec pak shrnu multikulturní teorii z mého pohledu a uvedu, jaký je můj osobní názor na multikulturalismus.

## **2 Teoretická část**

### **2.1 Definice klíčových pojmů**

V úvodu vymezím klíčové pojmy, které hrají hlavní roli v mé práci. První z těchto pojmů je koncepce pluralismu, což je směr tolerantní, ale zároveň kritický a realistický. Druhým pojmem je koncepce multikulturalismu, což je naopak směr velice idealistický. V některých případech by se mohlo zdát, že tyto dva směry jsou totožné, ale tak tomu rozhodně není.

#### **2.1.1 Multikulturalismus**

Termín multikulturalismus vznikl v 50. letech 20. století ve Švýcarsku a postupně se šířil do celé Evropy. Je to termín skládající se ze dvou částí. Hlavní částí a kořenem slova je kultura, která označuje kulturní tradici a jazykovou identitu. Předpona multi- udává vlastnost kořenu slova a podává nám informaci o tom, že se jedná o určitý počet kultur a kultury různých druhů. Přípona –ismus informuje o tom, že se jedná o označení hnutí, nebo myšlenkového směru. Multikulturalismus je tedy myšlenkový směr, který představuje společnost jako průnik různých kultur. Multikulturalismus je přesvědčen o tom, že různé množství kultur ve společnosti, je pro společnost něčím, co jí obohacuje a udává jí vlastnost různorodosti. Když se v multikulturní společnosti objeví konflikty, je důvodem špatný přístup společnosti k menšinám. Multikulturalismus, tedy společnost vymezuje jako ideální a rovnocennou.

Multikulturní společností tedy rozumíme společnost, ve které na sebe naráží mnoho kultur, etnik, ras, jazyků, či náboženských přesvědčení. Soužití těchto mnoha různorodostí je v multikulturní společnosti bezproblémové, což je právě onen idealistický pohled na společnost. V takovéto společnosti mají všichni stejná práva projevu a menšina by se neměla cítit ani o trochu hůře, než většina. Nikdo se nemusí vzdávat své kulturní identity, každý má právo na své vlastní vyznání a názor.

### 2.1.2 Pluralismus

Pluralismus je filozofický směr, který uznává, že existuje více podstat, ne pouze jediná absolutní pravda. První myšlenka pluralismu vyšla na světlo v 17. století a to v souladu s koncepcí tolerance. Bez tolerance, by nebylo pluralismu, proto je tolerance velice důležitou součástí pluralismu. *„Rozdíl spočívá v tom, že zatímco tolerance respektuje hodnoty jiných, pluralismus prosazuje vlastní hodnotu. Neboť pluralismus tvrdí, že rozmanitost a nesouhlasné názory patří k hodnotám, jež obohacují jedince i jeho politickou obec.“*<sup>1</sup> Zakladatelem pojmu pluralismus je americký filozof William James. Pluralismus se dělí na několik částí a to pluralismus kulturní, filozofický, náboženský a tak dále. Pro nás je klíčový pluralismus kulturní, který se zabývá soužitím několika kultur v rámci jednoho státu. Zkoumá pozitiva a negativa, která se na základě kulturního pluralismu vyskytují a hledá různé cesty a teorie, jak toto soužití usnadnit.

Multikulturalismus a pluralismus jsou tedy dva protikladné pojmy. Multikulturalismus totiž předpokládá soužití různých kultur, ať už se jedná o menšinu, nebo většinu bude toto soužití bezkonfliktní a je úplně možné. Naopak pluralismus se na takové soužití dívá spíše kriticky a má snahu nalézt řešení, jak tohoto bezkonfliktního soužití docílit, aniž by to ohrozilo stabilitu státu.

## 2.2 Člověk a jeho přirozený svět

Nyní bude stručně vymezen samotný pojem člověka a jeho pohledu na svět z pohledu Jana Patočky. Patočka vychází ze subjektivity každého z nás, která je pro něho klíčem k jednotě světa. Uvažuje o povaze zkušenosti, která je vždy zkušeností o jsoucím. Když chápeme jsoucno, pak můžeme studovat, jak vznikla tato zkušenost. Musíme tedy sestoupit k hluboké subjektivitě, která vytváří veškeré jsoucno.

Patočka vysvětluje, jak člověk existuje, ve svém díle takto: *„pro nás jedná se zde především o vyjasnění způsobu, jak člověk existuje ve svém světě a jak se k němu vztahuje – v jakých základních vrstvách a v jakém druhu výkonech subjektivity se*

---

<sup>1</sup> SARTORI, G.: Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci. Praha: Dokořán, 2005, s. 16.

*tento poměr ustaluje.*“<sup>2</sup> K člověku tedy náleží tělesnost, ale také smrtelnost, jinak řečeno konečnost. Člověk se tedy zajímá o věci a jejich vztahy. To dává dohromady svět. Svět je tedy propletenec vztahů a zároveň vědomí skutečnosti. Člověk sdílí svět s druhými, žije s nimi a s ohledem na ně. „...člověk je bytost, která nejen je nekonečná, je částí světa, ale též má svět, ví o světě.“<sup>3</sup> Žijeme ale v dnešním světě s ohledem na ostatní? Právě k tomu nám má napomoci multikulturalismus. „Multikulturalismus není cestou k separaci, ale naopak účinnějším způsobem integrace, než jakým je asimilace, neboť uvolňuje menšinám prostor přímo uvnitř většinové kultury.“<sup>4</sup>

Lidské „bytí na světě“ rozděluje Patočka do tří dimenzí. První dimenze se týká prostorovosti („kde“), druhá se týká časovosti („kdy“) a třetí je pro každého člověka subjektivní, je naladěná podle nálady, náladovosti člověka.

Přirozený svět našeho já, má tedy určité centrum, ze kterého ubíhá do dálky. Centrum je něco známého, blízkého, místo, kde se cítíme v bezpečí. Tím centrem je pro nás domov. „Domov není pouze náš individuální; patří k němu společenství, a na základě různých do sebe zapadajících zájmů společenských skupin na něm zúčastněných obsahuje různé typické struktury; úzký rodinný domov se svými životními funkcemi každodenního nejbližšího styku a pořádku, širší domov volnějších společenských svazků, s nimiž se člověk cítí v různé míře spjat a jimž na základě tradic a vlastních zájmů rozumí.“<sup>5</sup>

---

<sup>2</sup> PATOČKA, J.: Přirozený svět jako filozofický problém. Třetí vydání Praha, 1992 s. 82.

<sup>3</sup> PATOČKA, J.: Přirozený svět jako filozofický problém. Třetí vydání Praha, 1992 s. 82.

<sup>4</sup> BARŠA, P.: Politická teorie multikulturalismu. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003, s. 56.

<sup>5</sup> PATOČKA, J.: Přirozený svět jako filozofický problém. Třetí vydání Praha, 1992 s. 86.

Patočka pojímá domov, jako rozšířený organismus, ve kterém žijeme. Domov však nemusí být tam, kde se zrovna vyskytujeme, můžeme být od domova vzdáleni. Můžeme mít také více domovů, ale jeden z nich budeme vždy prožívat intenzivněji.

S rostoucí vzdáleností od domova se známé mísí s neznámým, až se dostaneme do oblasti dálavy a cizoty. Dálava a cizota však nejsou něčím úplně neznámým, svět je celkem a všechny jeho části spolu souvisí. Dokážeme ale v této dálavě a cizotě žít, přijmou nás tam ti, pro které je to domov? Právě proto vznikla myšlenka multikulturalismu.

Dálava a cizota má několik druhů. Prvním druhem je cizota lidská, která je pro nás neznámá, ale pochopitelná. S těmito lidmi jsme schopni žít pouze v případě, že se odcizíme starému způsobu života. Musíme se tedy podřídít a naučit se žít tak, jak žijí oni. Dalším druhem je cizota mimolidská živá, tato cizota je zvířecí. Zvíře k nám nepatří, není občanem lidského světa. „*Zvíře nám vnucuje svůj zvířecí poměr k nám – poměr obrany a útoku.*“<sup>6</sup> A poslední částí je cizota mimolidská neživá, což je neživá příroda. „*...příroda, ale již ryze cizí, nechápající, bezohledná, takřka beztvářá a hrozivá.*“<sup>7</sup>

Další dimenzí lidského bytí na světě je dimenze časová. „*Každá životní funkce, každá etapa našeho zaměstnání má svůj čas, časové frázování spoluurčuje styl života.*“<sup>8</sup> Čas je podmínkou bytí vůbec. Přítomnost pro nás není jen jediný bod, je to pro každého subjektivní pojetí přítomnosti. Z minulosti přejímáme svět předků, jehož konečnou hranicí je pro nás mýtus. Čas tedy umožňuje nějaké dění a vnímání světa. A s časem se postupně mění vnímání světa, mění se postupně i to, jak žijeme. Kultury se mísí, vznikají nové a jiné zanikají.

---

<sup>6</sup> PATOČKA, J.: Přirozený svět jako filozofický problém. Třetí vydání Praha, 1992 s. 88.

<sup>7</sup> PATOČKA, J.: Přirozený svět jako filozofický problém. Třetí vydání Praha, 1992 s. 88.

<sup>8</sup> PATOČKA, J.: Přirozený svět jako filozofický problém. Třetí vydání Praha, 1992 s. 88.

Poslední dimenzí je dimenze subjektivní. „*Souvisí s celkovým životním pocitem za daného stavu věcí.*“<sup>9</sup> Je to nálada, která dává barvu celému našemu okolí. Z našich nálad vyplívají i naše aktivity a na náladě závisí náš život.

Jak již bylo výše řečeno, domov je místem, kterým disponujeme. Místo bez kterého by nebyl život, ani svět. Domov je naše centrum, z kterého vycházíme a bez domova by nebylo kam jít, protože by se nebylo kam vrátit. Můžeme si však vytvořit nový domov v jiné zemi? V zemi s odlišnou kulturou a tradicemi?

### **2.3 Pohled společnosti na multikulturalismus**

Většina společnosti však multikulturalismus nechápe idealisticky, pouze je s touto myšlenkou smířena. Lidé se jednoduše naučili žít s tím, že společnost je průnikem různých kultur, ras, etnik a náboženství. I když velká většina z nich je toho názoru, že takovéto soužití s sebou nese mnoho konfliktů a problémů, které je potřeba řešit. Je tedy otázkou, jestli společnost jednou dospěje k tomu, že multikulturalismus bude opravdu v plné míře ideální a naše společnost bude v tomto ohledu opravdu bezkonfliktní.

### **2.4 Multikulturní společnost**

Multikulturní společností je společnost, kde menšiny mají stejná práva jako většina. Nemusejí se vzdávat svých tradic, svého náboženství a tak dále, aby mohli žít v jedné společnosti spolu s většinou, či ostatními menšinami. Je to společnost, v níž se prolíná mnoho kultur, ras, etnik a náboženství. Což je situace celého dnešního světa. Náš svět je tedy multikulturní, aniž by si to všichni přáli, taková je skutečnost.

Soužití několika kultur však není jednoduché a nikdy takovéto soužití nebude harmonické. Hlavním důvodem je, že každá kultura, rasa, či náboženství vidí svět jinak, mají jiné tradice, jiný jazyk, odlišné chování a způsob vnímání světa, utváří si odlišný žebříček hodnot, jejich emoce jsou zcela odlišné a samozřejmě i práva

---

<sup>9</sup> PATOČKA, J.: Přirozený svět jako filozofický problém. Třetí vydání Praha, 1992 s. 89.



a povinnosti, různých kultur se liší. V dnešním světě dochází k promíchávání mnoha kultur. Pro většinu lidí je jejich vlastní kulturou ta, ve které se narodí a ve které vyrostou. Což není jednoduché změnit, ale to po nás přece nikdo nechce, stačí, když se vedle sebe naučíme žít. Ostatní kultury pro většinu z nás nikdy nebudou nabývat stejné hodnoty, jako naše mateřská kultura, ale měli bychom se je naučit alespoň respektovat. K čemuž v našem světě, ale bohužel asi nemůže dojít, jelikož při promíchávání různých kultur vždy dojde ke konfliktům. Neumíme vedle sebe žít, aniž bychom mezi sebou měli konflikty, všichni totiž chtějí stejná práva na své zvyky a tradice, což je nemožné a takovéto střety vždy budou součástí společnosti.

## **2.5 Multikulturalismus jako politická teorie**

Multikulturalismus je velkou částí tzv. politiky identity. Jak již bylo uvedeno, multikulturalismus vznikl v 50. letech 20. století ve Švýcarsku a stal se ideálním způsobem, jak vytvořit harmonickou společnost bez konfliktů. Dále se multikulturalismus postupně šířil do Evropy a Ameriky.

*„V západní Evropě se otázka multikulturalismu začala klást v průběhu 60. let v souvislosti s přílivem pracovní síly z neevropských oblastí. Evropa na něj reagovala obtížněji než přistěhovalecké země.“<sup>10</sup>* Evropané byli totiž velice úzce spjati s minulostí a velice na ni dbali. Upřednostňovali minulost a tvrdě si stáli za tím základem, který vybudovali, byl to základ jejich vlastní identity a velice důležitá součást jejich minulosti. Byli těmi, kteří měli v Evropě předky, těmi, kteří se tam narodili a jen oni tu byli od nepaměti. Naopak obyvatelé imigrantských zemí, byli ti, kteří se otočili zády k minulosti a hleděli do budoucnosti.

*„V Severní Americe je „multikulturalismus“ dítětem amerického hnutí 60. let za občanská práva i úsilí frankofonních obyvatel Kanady, za větší politickou autonomii, které nechtěně otevřelo problém vztahu k původním obyvatelům,*

---

<sup>10</sup> BARŠA, P.: Politická teorie multikulturalismu. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003, s. 12.

*imigrantům a dalším marginalizovaným skupinám.*<sup>11</sup> V Americe se tedy multikulturalismus prosadil hlavně díky menšinám, které se snažily začlenit do společnosti, jednalo se například o homosexuály a feministky. Stejná situace nastala v průběhu 60. let i v Austrálii.

Termín multikulturalismus tedy funguje odlišně v Americe a v Evropě. Hlavním důvodem je vznik těchto dvou společností, je totiž rozdíl mezi společnostmi, která vznikne přistěhovalectvím a společností, která je spjata s minulostí. Proto bude multikulturalismus vždy fungovat jinak v Evropě, tedy v Evropských národních státech a v Americe, či Austrálii, což jsou společnosti, které vznikly přistěhovalectvím. Takovéto společnosti jsou více tolerantní ke kulturním, rasovým, či etnickým odlišnostem a proto má multikulturalismus větší naději na úspěch v Americe či Austrálii.

V Evropě je nyní spjata radikální proměna národní identity hlavně s Evropskou unií, což do národní identity každého evropského státu nějakým způsobem zasáhne. Vztahy Evropy a ostatních etnických skupin se tedy opět posouvá na neurčito.

Na druhou stranu v USA, Kanadě či Austrálii má budoucnost multikulturalismu daleko větší šanci na úspěch. Z velké části také proto, že v Americe jsou zvyklí na menšiny s vysokými nároky a nedělá jim problém s těmito menšinami vycházet.

## **2.6 Části multikulturní společnosti**

Multikulturní společnost je složena z mnoha částí a mezi nejdůležitější části multikulturní společnosti patří rasy, kultury a etnika. Všechny tyto složky multikulturalismu spolu velice úzce souvisí.

---

<sup>11</sup> BARŠA, P.: Politická teorie multikulturalismu. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003, s. 13.

V první řadě se lidstvo skládá z různých druhů ras a každá z těchto ras obsahuje několik etnik. Etnika se rozděluje příslušenstvím k různým kulturám a kultury příslušenstvím k různým náboženstvím.

Celé lidstvo se tedy dělí na druhy, které se různě větví. Každý tento druh lidí jinak myslí, chápe a má jiné hodnoty. Toto rozdělení lidstva na několik částí vede ke vztahu „my a oni“, což je vztah často velice konfliktní, jelikož směřuje k nerovnosti. *„Nerovnost jako komplexní socio-politický fenomén „socializuje“ jednotlivce a skupiny tak, že některé stigmatizuje a jiné povyšuje, že je hluboce identifikuje, odlišuje a nutí interpretovat jejich svět určitým způsobem.“*<sup>12</sup>

### 2.6.1 Část rasová

Rasou je skupina lidí, kterou spojuje dlouhodobý historický vývoj, jehož důsledkem se vytvořily shodné tělesné znaky, což jsou například tvar lebky, barva pleti, barva vlasů, tvar očí, nosu atd. Rozeznáváme čtyři hlavní lidské rasy – europoidní, mongoloidní, negroidní a australoidní.

Hlavním problémem nynější „zrasovělé“ společnosti je počáteční dlouhodobé oddělení všech druhů ras. Jednotlivé rasy se totiž vyvinuly společně s okolním prostředím a podmínkami, které jim toto prostředí poskytlo. Lidský druh se postupně vyvinul v Africe, ale poté co někteří lidé z Afriky odešli, dlouho se vyvíjeli svým způsobem a tím vznikla velká propast mezi Afrikou a Evropou, která je zde ve značné míře dodnes. V Africe nikdy neměli takové ideální podmínky pro vývoj lidského života, který měli v Evropě, a tím postupně vznikla myšlenka, že černoši jsou hloupí a zaostalí. Alespoň tak popisují europoidé, tedy původní obyvatelé Evropy, ostatní rasy.

Tato falešná teorie byla podpořena i původními antropology, kteří přisuzovali jednotlivým rasám také vlastností morální a psychické. Bělochům byly přisuzovány

---

<sup>12</sup> BARŠA, P.: Politická teorie multikulturalismu. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003, s. 181.

vlastnosti jako etnost, procítěnost a duchovnost, černochům naopak nízká míra inteligence a žluté rase chybějící představivost a materialismus. Takovéto představy pouze podpořili mylnou teorií, že fyziologické znaky, jako je barva pleti, nutně znamenají odlišné chování, kulturu, hodnoty a inteligenci. Antropologové nynější doby se naopak snaží tyto představy vymazat. „*Rasa není ani přírodní daností, ale pouhým „falešným vědomím“, které by se dalo prostě rozptýlit důkladnou vědeckou kritikou.*“<sup>13</sup>

„*Rasová identita označuje především identitu biologickou, která je dána na nejnižším stupni barvou pleti.*“<sup>14</sup> Z tohoto dělení lidí na rasy vznikla ideologie rasismu, což je extrémistický směr, který je názoru, že některé lidské rasy mají větší hodnotu než ostatní a ty mají právo příslušníky méněcenné rasy ovládat. Rasismus se dělí na spontánní, což je druh rasismu, který vzniká samovolně, tím, že jsou dávány do souvislosti věci, které spolu souvisí například pouze podobou. A na druhé straně je rasismus teoretický, což je spojení rasy s definicí člověka.

### 2.6.2 Část etnická

Etnickou skupinou rozumíme skupinu lidí, kteří mají společnou historii, společný rasový původ, sdílejí také společnou kulturu a společný jazyk. Každá z těchto skupin se vyznačuje svou vlastní etnicitou a tou se liší od skupin jiných. Rozdíl etnických skupin však není pouze v rase, ale také v hodnotách, normách a chování, které jsou v různých etnických skupinách odlišné. „*Etnická identita nezahrnuje pouze identitu rasovou, ale také identitu založenou na charakteristických jazykových rysech, zvyklostech a kulturní tradici.*“<sup>15</sup>

Národ je společenství lidí, založené na společné historii, kulturním a politickém vědomí. Důležitou součástí národa je území, na kterém se národ

---

<sup>13</sup> BARŠA, P.: Politická teorie multikulturalismu. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003, s. 181.

<sup>14</sup> SARTORI, G.: Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci. Praha: Dokořán, 2005, s. 46.

<sup>15</sup> SARTORI, G.: Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci. Praha: Dokořán, 2005, s. 46.

rozkládá. Přesná definice národa neexistuje, jelikož byl v různých časových úsecích chápán rozdílně. Nejčastěji je však národ vymezován třemi hlavními vlastnostmi. První z nich je kultura, která hraje hlavní roli. Kulturou rozumíme společný jazyk, společné náboženství, či společné zvyky, které jsou pro národ určující. Druhou důležitou vlastností národa je politika, která prosazuje zájmy národa a spojuje národ se státem. Poslední hlavní vlastností národa je subjektivní vědomí každého příslušníka k danému národu, což každý z nás dobře zná. Národ je tedy dobrovolné soužití lidí se společnými tradicemi, kteří dohromady tvoří stát.

Národů a etnik existuje na světě mnoho a každý národ i etnikum je odlišné a pro každého člena společnosti jinak vnímané. Každý upřednostňuje právě to své etnikum svůj národ, jelikož je s ním spojená jeho vlastní historie, tradice, zvyky a hlavně jeho subjektivita.

Na světě je asi 3000 národů a některé z nich mají svůj vlastní stát. Ve většině případů tomu ale tak není a vznikají státy multinárodní a existují i národy, které nemají svůj vlastní stát. Minoritní postavení národů, které žijí v cizím státě je pro členy tohoto národa velice složité, jejich soužití s sebou nese mnoho konfliktů a nedorozumění s členy národního státu.

S pojmem národ je velice úzce propojen patriotismus neboli vlastenectví. Patriotismus je soubor kladných postojů k vlastnímu národu. Mezi tyto postoje patří například hrdost na svůj národ, na svou kulturu a tradice, podle mého názoru je na svůj národ hrdá většina lidí, vždyť jsme si ho sami vybrali. Patriotismus bývá v mnoha případech spojován s nacionalismem, ale ve skutečnosti je jeho extrémní formou. Nacionalismus je ideologie, která vznikla v 18. století. Je obtížné nacionalismus definovat, jelikož během svého vývoje prošel několika podobami. První podoba nacionalismu byla demokratická a symbolizovala rovnost a svobodu občanů uvnitř národního státu. Postupně přerostl nacionalismus do extrémních směrů sociální nerovnosti, která je určující pro teorii elit. Podle Pavla Barši se národ dělí na občanský a etnický, přičemž občanský národ je vytvořen záměrně a etnický je

spojován s historickými kořeny národa. „*Nacionalismus spjatý s prvním typem národa chápe sám sebe jako národotvorný, nacionalismus spjatý s druhým typem se považuje za státotvorný.*“<sup>16</sup> Tím se dostáváme k etnocentrismu, což je postoj skupiny lidí, kteří považují pouze své normy, hodnoty a pravidla za správné. Pouze jejich vlastní skupina jedná ve všech ohledech správně a ostatní jsou chápány jako výkyv od standardního stavu. Je to určitý způsob nadřazování vlastních norem, hodnot, zvyků a pravidel. Bylo však vědecky dokázáno, že etnocentrismus je zcela přirozený pro každého člověka a patří mezi nejzákladnější lidské vlastnosti.

To, že se lidé dělí na různé rasy a etnika je přirozené a nikdy tomu nebude jinak. Každý z nás má nějakou historickou minulost a barvu pleti. „*Žijeme v „zrasovělé společnosti“, v níž je rasa vtisknuta do našich bytostí a vjemů, do našich identit.*“<sup>17</sup> Z tohoto rozdělení lidí vyplívá další dělení ostatních, kterým automaticky přidělujeme vlastnosti, například hodnotíme jejich inteligenci, hodnoty atd. Toto rozdělování lidí do nadřazených a podřazených skupin je ale přirozené a vytváří sociální rozdíly, což je dnešní společnosti dané.

Během vývoje různorodosti ras a etnik došlo k mnoha střetům. K největším z nich patří Druhá světová válka, kdy se z nacionalismu, pangermanismu a rasismu vyvinul nacismus, což je totalitní ideologie, jejíž záměrem bylo, vymazání druhořadých etnik a ras ze světa.

### **2.6.3 Část kulturní**

Pojem kultura vznikl z latinského „colere“ (pěstovat) v antickém starověku a jeho původním významem bylo obdělávání zemědělské půdy. Nový význam pojmu kultura přiřadil římský filozof Marcus Tullius Cicero, který popsal filozofii jako kulturu ducha a tím vštípil kultuře charakteristiku lidské vzdělanosti. V období

---

<sup>16</sup> BARŠA, P.: Politická teorie multikulturalismu. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003, s. 8.

<sup>17</sup> BARŠA, P.: Politická teorie multikulturalismu. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003, s. 181.

středověku s sebou nese kultura náboženský obsah a později v období humanismu nese kultura význam, který stojí v protikladu s přírodou. Postupně se člověk plně vžije do role tvůrce kultury a označuje kulturou všechno, co kdy vytvořil od jazyků, tradic a zvyků až po vědu a umění. Z tohoto pohledu se na kulturu díval i německý filozof Johann Gottfried Herder, kterého velice ovlivnilo francouzské osvícenství, a považoval kulturu za něco, co utváří národ a dává mu hrdost. Kulturu vytvořilo mnoho generací a stále pro každého z nás znamená něco jiného. Obecně je kultura něco, co se musí naučit každý člen společnosti, aby mohl být její součástí. Kultura spojuje její příslušníky, uděluje jim určité vlastnosti a zároveň je odlišuje od příslušníků ostatních kultur.

Kulturu rozdělujeme do tří částí. První z nich je kultura materiální, neboli hmotná, která zahrnuje soubor procesů a jevů, které jsou potřebné k uspokojení materiálních potřeb člověka. Druhou z nich je kultura duchovní, což je soubor procesů a jevů, které člověk potřebuje k duchovnímu uspokojení a patří mezi ně například zvyky, symboly, názory, představy atd. Poslední kulturou je normativní kultura, jejímž obsahem jsou společenské normy, tedy vzorce chování a pravidla, které se odrážejí v morálce a právu. Kultura s sebou nese také několik druhů funkcí, jako jsou například funkce poznávací, výchovná, vzdělávací, socializační, normativní, zábavná atd.

Nyní bude vymezena kultura pouze v rámci multikulturalismu. Zaprvé tím, co multikulturalisté za kulturu nepokládají. Není to pro ně kultura určená, tedy kultura odborná, není to ani kultura z antropologického pohledu, podle něhož každý žije v souladu s jednou kulturou. Za multikulturalistickou kulturu není považována ani kultura behavioristů, tedy kultura různých vzorců chování a naposledy se nejedná ani o politickou kulturu, o které hovoří politologové. Ale co je tedy kultura pro multikulturalisty? *„Další vymezení pojmu však není snadné především proto, že předpona „multi“ ve slově multikulturalismus nás neinformuje pouze o tom, že se jedná o množství kultur, ale zároveň naznačuje, že jsou to kultury různé, kultury*

*různých druhů.*“<sup>18</sup> Kultura tedy pro multikulturalisty není pouze kulturní tradicí, jako je například tradice křesťanská, či židovská ale zahrnuje také jazykovou část, tedy jazyk, díky kterému jsme určitým národem, etnickou a náboženskou část. Kultura je tedy velice různorodá a mění se. *„Kulturou není vše, co se tímto slovem označuje.“*<sup>19</sup> Což nám naznačuje, že kulturní odlišnost často bývá zaměňována s odlišností etnickou, či rasovou.

A proč vlastně vznikl pojem multikulturalismus a ne třeba „multirasismus“? *„Pravda je taková, že slovo „kultura“ zní dobře, zatímco kdybychom je zaměnili slovem rasa a řekli „multirasismus“, znělo by to špatně.“*<sup>20</sup> Ale na druhé straně každý z nás ví, že multikulturalismus má také svou temnou rasistickou stránku, na první pohled však zní idealisticky a jednoduše. Dále bychom mohli místo pojmu „multirasový“ použít pojem „multietnický“. Slovo etnikum má vyšší rozšíření než rasa, ale zároveň označuje něco zcela odlišného. Do etnické identity zahrnujeme jak rasovou identitu, tak i identitu kulturní a tradiční. Rasová identita pro nás ale znamená pouze hodnotu biologickou, hodnotu, kterou nejsme schopni ovlivnit. *„Hlavní rozdíl v současnosti proto spočívá v tom, že se přívlastek „etnikum“ používá v neutrálním významu, zatímco slova „rasa“ a „rasový“ jsou obvykle užívána v polemickém duchu, jakožto neklasifikující hodnocení.“*<sup>21</sup> A proto je nejjednodušší a nejpraktičtější používat pojem multikulturalismus.

## **2.7 Lidská identita**

Lidská identita je definována mnoha způsoby a je velice důležitá pro každého z nás. *„Lidskou identitou rozumíme hluboký pocit vlastní totožnosti založený na*

---

<sup>18</sup> SARTORI, G.: Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci. Praha: Dokořán, 2005, s. 44.

<sup>19</sup> SARTORI, G.: Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci. Praha: Dokořán, 2005, s. 44.

<sup>20</sup> SARTORI, G.: Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci. Praha: Dokořán, 2005, s. 45.

<sup>21</sup> SARTORI, G.: Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci. Praha: Dokořán, 2005, s. 46.



*prožívání vlastní komunity.* “<sup>22</sup> Tedy jaký jsem člověk, a jakým způsobem se liším od ostatních.

Osobní identita člověka je součástí každého z nás a během života prochází dlouhým a složitým vývojem. Prvním krokem k vlastní identitě je uvědomění si sama sebe, uvědomění si vlastního já, což obvykle přichází okolo druhého roku života. „*Je o bod, v němž je pro mne otevřen jasný prostor: mé vědomí, v němž stojím sám sobě ve světle, mé poznání, v němž to druhé, svět, vstupuje do světla mého vědomí a v tomto světle se stává mým světem.*“<sup>23</sup> Jde tedy o okamžik, kdy jsme schopni oddělit sama sebe od okolí, jsme schopni odlišit sama sebe a svět. Dalším krokem je ujištění o sobě, o své jedinečnosti a odlišnosti od ostatních, toto období vývoje se nazývá negativistické, snažíme se vše odmítnout a ujistit se, že vše dokážeme sami. V tomto i nadcházejícím období vývoje je velice důležitou součástí okolí, které vytváří náš svět. Při utváření naší identity je tedy klíčové, v jaké společnosti vyrůstáme, zdali se nám dostává dostatečné pochopení ze strany dospělých a zdali jsme bez problémů přijati mezi své vrstevníky. Toto uznání ze strany našeho okolí je pro nás významné a potřebujeme ho po celý život. Nejpodstatnější částí vytvoření vlastní identity je vlastní já. „*Tento bod mé Já je pro mne nutně středem mého světa, odkud vidím a chápu všechno ostatní, odkud se všeho zmocňuji jednáním a všechno utvářím, vše ostatní je vztaženo k tomuto středu.*“<sup>24</sup> Tento postoj nemá nic společného s egocentrickým postojem, takto pouze každý člověk chápe svět, je to pouze jeho svět, ze kterého všechno ubíhá do dálky. On sám je tím středem, ze kterého vidí svět.

Každý člověk je také součástí určité skupiny a tím se dostáváme k identitě kolektivní. „*Kolektivní identita je společná shoda členů o podstatných rysech*

---

<sup>22</sup> JANDOUREK, J.: Sociologický slovník. Praha: Portál, 2007, s. 104.

<sup>23</sup> PETRUCIOVÁ, J.: Multikulturalismus, kultura, identita. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2005, s. 24.

<sup>24</sup> PETRUCIOVÁ, J.: Multikulturalismus, kultura, identita. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2005, s. 25.

*skupiny, o tom, kdo k ní patří a kdo nikoli, a co by skupina měla a co by neměla dělat.*<sup>25</sup> Jednoduše řečeno je to rozdělení lidí do několika různých skupin. Jedná se o skupiny rozdělené dle náboženství, rasy, etnika či pohlaví. Otázkou je, do jak velké míry je naše příslušnost k různým skupinám předurčena a do jak velké míry si příslušnost zvolíme my sami. „Obvykle si myslíme, že členství ve skupině založené na příbuzenství, etnické identitě, rodném jazyce a pohlaví je imperativem (tedy že je vnuceno), zatímco jiná členství se dají relativně snadno zvolit.“<sup>26</sup> Ale pravdou je, že záleží pouze na nás, kterou skupinu si zvolíme za vlastní. Tato volba však není jednoduchá, například v oblasti pohlaví. V naší společnosti je snadné být heterosexuálem, ale být homosexuálem je složité a najít odvahu připojit právě ke skupině homosexuální je pro většinu lidí velice obtížné. Členství v každé skupině je zcela dobrovolné a proto záleží na každém z nás, které skupiny si zvolíme. Pravdou ale je, že v nynější moderní společnosti je jednodušší vybrat si svou vlastní skupinu, kdežto ve společnosti tradiční bylo mnoho skupin jasným imperativem například pro ty, co se do dané společnosti narodili. To, kterou skupinu si zvolíme za svou vlastní, nám automaticky vymezuje vztah k ostatním skupinám. S některými skupinami můžeme v jisté míře souhlasit, jiné naopak zcela vyloučit. „Kontrasty jsou klíčovými momenty veškeré identifikace, bez nich bych já nebyl sám sebou, bez jiných neexistuje pojem my.“<sup>27</sup> Pro naši skupinu, stejně jako pro každého jejího člena je významnou součástí uznání naší skupiny. Tím, že jsme příslušníci určitých skupin, vymezujeme svou identitu, určujeme, kdo jsme a čím se lišíme od ostatních jednotlivců či skupin. Každý sebe a svou skupinu však vidí jinak, než ho vidí ostatní, každý ji vidí podle svých pravidel. Ale k tomu, abychom mohli hodnotit ostatní jednotlivce a skupiny je potřeba ho vidět ve více situacích. „Chceme-li zjistit něco o skupinové příslušnosti nějakého člověka, musíme ho sledovat v mnoha situacích, během kterých přichází do kontaktu se širším spektrem druhých.“<sup>28</sup> Také bychom si

---

<sup>25</sup> JANDOUREK, J.: Sociologický slovník. Praha: Portál, 2007, s. 104.

<sup>26</sup> ERIKSEN, T. H.: Antropologie multikulturních společností. Praha: Triton, 2007, s. 71.

<sup>27</sup> ERIKSEN, T. H.: Antropologie multikulturních společností. Praha: Triton, 2007, s. 68.

<sup>28</sup> ERIKSEN, T. H.: Antropologie multikulturních společností. Praha: Triton, 2007, s. 69.

měli určit, kterou část identity druhého budeme posuzovat. Podle mého názoru by to měla být kulturní identita, jelikož tu si volíme sami, a právě skrze ní ukazujeme světu, jaké jsme si zvolili normy, postoje a hodnoty. Naopak hovoříme-li o identitě etnické, jedná se pouze o náš původ o naši část, která nám byla do určité míry předurčena, pokud ji tedy nechceme změnit.

Dále bude podrobněji rozebrána naše přirozená touha po uznání, která je součástí každé lidské identity. Jestliže dojde k neuznání nějakého člověka, je to pro něj velice ponižující a může dojít k tomu, že si člověk přestane vážit sám sebe. „*Uznání není pouze výrazem zdvořilosti, jíž jsme lidem povinováni. Touha po uznání je spíše základní lidskou potřebou.*“<sup>29</sup> A bez uznání nejsme sami sebou, jelikož nedostatek respektu ostatních lidí je pro nás velikou ránou.

Ale jak vlastně vzniká naše identita? Odkud se bere? Dříve byla identita jednotlivce určována jeho postavením ve společnosti, ale postupem času si každý sám vytvořil svou vlastní identitu, svůj vlastní originál. „*Lidmi schopnými jednat, kteří jsou s to chápat sebe sama a tím i určovat svou identitu, se staneme tak, že si osvojíme rozmanitost lidských jazyků.*“<sup>30</sup> Zde není míněn pouze jazyk jako slovo, ale také náš jazyk, kterým vyjadřujeme svoje city, jako například lásku a tomu se naučíme, když žijeme ve společnosti druhých. Ti druzí, tedy ostatní lidé proto velice ovlivňují naši identitu a jsou její velikou součástí. A co je vlastně identita, kterou si sami vytvoříme a zformujeme? „*Identita vytváří rámec, v němž naše záliby, přání, mínění a úsilí dostávají smysl.*“<sup>31</sup> Jsme to jednoduše my, tedy já a jen na mě záleží. Já mám svůj vlastní obraz sebe, své vnitřní identity.

---

<sup>29</sup> TAYLOR, CH.: Multikulturalismus - zkoumání politiky uznání. Praha: Filosofický ústav AV ČR, 2001, s. 42.

<sup>30</sup> TAYLOR, CH.: Multikulturalismus - zkoumání politiky uznání. Praha: Filosofický ústav AV ČR, 2001, s. 48.

<sup>31</sup> TAYLOR, CH.: Multikulturalismus - zkoumání politiky uznání. Praha: Filosofický ústav AV ČR, 2001, s. 50.

V oblasti multikulturalismu je však hlavní identita národní, etnická či náboženská a o původ těchto identit vždy vedli spor nacionalisté a univerzalisté.

Nacionalisté vždy chtěli, aby jejich národ byl hrdý a individuální. Jejich hlavním tvrzením bylo, že neexistuje univerzální morálka a pravda, ale vše se odehrává spolu s časem. Podle Johanna Gottfrieda Herdera je každému národní identita dána, každý s ní žije a je předurčen k tomu, aby byl svému národu věrný, v opačném případě ztratí i svou vlastní identitu.

Naopak univerzalisté tvrdí, že národ a jeho kultura činí člověka nesvobodným, on si ji totiž nemohl sám zvolit. Národ tedy podle nich člověka svazuje a překáží mu v tom, být sám sebou. Podle univerzalistů by měla platit jasná univerzální morální pravidla, podle nich by se měli řídit všichni lidé. A člověk podle nich není pouze příslušníkem jednoho národa, ale celého lidstva. Podle mého názoru jsou obě tyto teorie extrémní a na člověka neaplikovatelné.

Člověk je velice ovlivněn společností a prostředím ve kterém vyrůstá a žije. Již v raném věku je člověk ovlivněn rodiči a následně s postupem času celou společností, kterou je obklopen a podle toho si vytváří názory, hodnoty a postoje vůči sobě i ostatním. Pokud bude člověk vyrůstat v autoritativním prostředí ovlivněným jedním vůdcem, bude pravděpodobně neschopný se svobodně rozhodnout a vyjádřit svůj vlastní názor. Ale pro něj to nebude nic výjimečného, v takovémto případě je vůdcem národ či náboženství a jednotlivec sám neznamena v podstatě nic. Což vidíme například u islámského náboženství, které se v dnešní době stále více rozrůstá.

Naopak by tomu mělo být ve společnostech demokratických, kde by měl člověk mít na vše svůj vlastní názor a svobodně se rozhodovat o vlastních činech. Člověk by měl nahlížet na svět kriticky a otevřeně se ke všemu vyjadřovat. Národ, ani náboženství by nemělo brzdit v jeho názorech a nemělo by mu nic zakazovat či dokonce přikazovat. Musí pouze uznávat hodnoty, které uznává demokracie.

Identita je tedy naší důležitou a neopomenutelnou součástí, a když se jí musíme vzdát, není to pro nás lehké, naopak nejsme sami sebou a pociťujeme prázdnotu. Musíme však žít ve společnosti, kde nemá národ dogmatický vliv na utváření naší identity, musíme si ji vytvořit sami, bez nátlaku okolí, i když na nás bude vždy do jisté míry působit. Ale proto je člověk společenskou bytostí, aby mohl být stále ovlivňován ostatními.

### **3 Multikulturalismus dnes**

#### **3.1 Problémy multikulturalismu**

Kladnou stránkou multikulturalismu je hlavně možnost poznání a jiných kultur, náboženství, etnik a ras. Díky multikulturalismu máme možnost poznat odlišnou kulturu i ve své vlastní zemi či městě. Všude na světě se setkáváme s různými lidmi, kteří vyznávají odlišná náboženství, jsou příslušníci jiné kultury, nebo rasy a právě multikulturalismus nám umožňuje nahlédnout do jejich, pro nás, cizích světů. Dává nám příležitost rozšířit si obzory a pozorovat, jak se od nás ostatní liší.

Ve společnosti dnešní doby však převažují spíše negativní postoje k multikulturalismu, jelikož existuje mnoho konfliktů, které s sebou multikulturalismus nese. A jako v mnoha dalších případech došlo k tomu, že záporné postoje k multikulturalismu převážily to kladné, co chtěl multikulturalismus přinést. Ale většina z nás ví, že u multikulturalismu tomu nemohlo být jinak, jelikož některé z následků, které přinesl, jsou opravdu nebezpečné a dotýkají se celého světa.

##### **3.1.1 Ekonomika**

Ze strany ekonomické přináší nejvíce problémů imigrace cizinců a to hlavně z pohledu sociální politiky. Problém je však hlavně na straně ilegálních imigrantů. Nyní totiž ve velké míře migrují například náboženští uprchlíci, kteří byli nuceni svou zemi opustit, či velmi chudí lidé, kteří se snaží chytit v Evropských zemích novou šanci.

Tento trend se začal objevovat v období 60. let, kdy západní Evropa začala shánět levnou pracovní sílu. Tu samozřejmě našla v zemích třetího světa a postupně byla importována do Evropy. Později však evropské země od této politiky upouštěly a začaly zavírat hranice. Důsledkem však je vysoký počet ilegálních imigrantů, kteří se snaží dostat do Evropy. Výsledkem bohužel bylo zahlcení evropského trhu levnou pracovní silou, která byla později postupně propouštěna a vznikla velká skupina chudých obyvatel bez práce. Státy tedy musely tyto obyvatele podporovat a ve

výsledku byli pro jednotlivé země nemalou zátěží. Nyní má již většina z nich v Evropě trvalý pobyt i občanství a stále jich přibývá. Tato levná pracovní síla stále stlačuje dolů mzdy, což vede k tomu, že původní obyvatelé Evropy nemají práci, jelikož zaměstnavatelé raději zaměstnají cizince za nižší mzdu. Což postupně vede k rasismu a nenávisti mezi Evropany a přistěhovalci. Podle Giovanni Sartoriho tento druh multikulturalismu vede k rozpadu pluralitní společnosti do uzavřených podmnožin a homogenních komunit. Vede k rozdělení společnosti do několika skupin, které jsou v rozporu. Upřednostňuje však pluralismus, který také znamená odlišnosti, ale podle jeho názorů již není potřeba míru těchto odlišností dále zvětšovat.

Další částí související s ekonomikou státu díky multikulturalismu jsou například uprchlické tábory, které u nás tvoří ve velké části Ukrajinci a slovenští Romové. Odtud zažádají o azyl, což je pro většinu z nich jediná cesta, jak mohou legalizovat svůj pobyt v Čechách a získat tak pracovní povolení. Azyl je ale přesto udělen velmi nízkému procentu lidí, kteří o něj žádají. Mezi další výdaje státu tohoto typu patří například azylové domy a různé druhy integračních programů, které se snaží ulehčit cizincům začlenění do naší společnosti. Výdaje na všechny tyto aktivity nejsou zdaleka nízké, a protože na ně přispívají daňoví poplatníci, je to pro mnoho lidí další důvod k nenávisti.

### **3.1.2 Společnost**

Co se týká společnosti, největší propasti vznikají hlavně z pohledu sociálního. Společnost se rozpadá na až neuvěřitelný individualismus, který je v dnešní době velkým fenoménem. Na jedné straně jsou bohatí, kteří se straní od ostatních a individualizují se. Jsou raději sami, aby jim druzí nemohli „brát“. Chudí jsou mimo jejich svět a oni dělají, že neexistují. Tito lidé mají moc a prosazují tedy své zájmy a názory na úkor těch ostatních. A tak tomu bude vždycky. Na druhé straně jsou chudí, kteří se také za každou cenu snaží prosadit svoje cíle. Kam se však v dnešním světě vytratila solidarita? Kde je ta doba, kdy si lidé pomáhali a byli závislí jeden na druhém? To už v dnešním světě neexistuje. Každý je tu sám za sebe, každý hází svou

vlastní kostkou ve hře života. A nikdo se nechce dělit s ostatními. Což opět směřuje k ekonomickým problémům, což bylo rozebráno v předešlé kapitole. Z jakého důvodu se budou lidé dělit o práci s cizinci, když sami mají práce málo? O práci se s nimi však dělí pouze chudí, jelikož imigranti, kteří se k nám stěhují, nemají většinou vysoké vzdělání a neuplatní se v dobrém zaměstnání.

Většina společnosti se tedy snaží co nejvíce uzavřít před cizinci a jejich vlivem, snaží se bránit a poté dochází k individualizaci a názoru, že pouze ta naše společnost je nejlepší a my do ní nikoho jiného nechceme. Lidé chtějí, aby každý zůstal tam, odkud přišel, nechtějí se s ostatními dělit o to jejich, o jejich stát, město, národ. Každý chce zachovat svou kulturu, tradici či náboženství tak jak, tomu bylo doposud. Nechtějí se podřizovat cizím a měnit kvůli nim již zavedená pravidla.

### **3.1.3 Politika**

S problémy politického hlediska se multikulturalismus pojí z několika pohledů. Velkým problémem je, že multikulturalismus je tématem jen některých, politických stran a ostatní politické strany nejsou schopny politiku multikulturalismu zpracovat. Většina společnosti si poté udělá oběti právě z cizinců. Přitom jsou na vině také politické strany, které multikulturalismus podporují.

Dalším problémem multikulturalismu, který souvisí s politikou, je přidělování státního občanství. Jak už bylo řečeno dříve, cizinci se o něj snaží tím, že žádají o azyl, většině žádostí však není vyhověno, roste tedy počet ilegálních imigrantů, kterých je nekontrolovatelně mnoho.

A posledním důsledkem multikulturalismu, kterým se budu zabývat, je vznik různých druhů radikálních skupin, které se snaží o vlastní vypořádání s přistěhovalci. Tyto skupiny však existují i na druhé straně, tedy na straně přistěhovalců. Jedná se například o náboženský a kulturní fundamentalismus, který může svými extrémními projevy představovat potenciální nebezpečí jak pro jednotlivce, tak pro celou společnost. Na domácí půdě však působí skupiny jako nacionalisté či rasisté.



Na každé straně tedy existuje určitý extrém a podle mého názoru žádný extrém není dobrý.

#### **3.1.4 Morálka**

Jak je tedy možno řešit otázku multikulturalismu tak, aby byla příznivá jak pro cizince, kteří přicházejí, tak pro původní členy, státu, národa či náboženství? A to je otázka morálky, tedy jak mají správně jednat lidé ve společnosti. Jak se mají chovat k ostatním a jak se naopak chovat nemají.

Ale kde je ta hranice mezi těmi, kteří přicházejí a těmi, kteří v dané společnosti byli od začátku? Spočívá tento problém v každém z nás, nebo je to problém celé společnosti? Liberalismus říká, že svoboda jednotlivce končí tam, kde začíná svoboda druhého. Každý má tedy svou vlastní svobodu, ale přesto má podle mě někdo svobodu větší a někdo menší, kde je tedy ta hranice naší svobody? Určujeme si ji přeci sami.

Dalším problémem jsou tradice, které si s sebou nese každá kultura. Do jaké míry chtějí imigranti dodržovat jejich tradice v cizí zemi? Samozřejmě v co nejvyšší míře, alespoň většina příznivců každé kultury se snaží, aby její tradice a pravidla zůstala zachována. Je to ale vůbec možné? Jsou členové hostitelské kultury schopni přijmout a tolerovat kulturu jím cizí? Díky morálním pravidlům a lidské ohleduplnosti bychom měli být schopni to respektovat, ale otázkou zůstává do jaké míry? Je zde například otázka referenda, které proběhlo ve Švýcarsku v roce 2009, kdy Švýcaři podpořili zákaz výstavby minaretů v jejich zemi. Což je jasný příklad toho, že multikulturalismus selhal. Naše společnost není připravena na to, aby plně respektovala odlišnosti jiných kultur.

A jakou roli v tomto sporu hraje stát? Měl by zasáhnout? Měl by vytvořit sbírku zákonů, která by jasně vymezovala práva různých skupin obyvatel? Nebo má v opačném případě kulturní, rasové, náboženské a etnické rozdíly nechat plynout a střetávat se? Má vůbec smysl dále uplatňovat teorii multikulturalismu? Má multikulturalismus ještě nějakou naději na úspěch? A co má vůbec

multikulturalismus dělat? Integrovat či asimilovat? Jak budou reagovat integrovaní, či asimilovaní? Můžeme někoho plně vytrhnout z jeho tradic, postojů a hodnot? Podle mého názoru to nelze. Nikdy se nemůže nikdo plně asimilovat, v plné míře se přizpůsobit tradicím a zvyklostem jiné kultury.

Tyto otázky jsou součástí multikulturalismu, který se je snaží vyřešit, aby soužití všech lidí bylo v budoucnu klidné a harmonické. Což je pravděpodobně neuskutečnitelné a nikdy tomu tak nebude, ať už se budou příslušníci multikulturalismu snažit jakkoliv.

## 3.2 Kritika multikulturalismu

### 3.2.1 Giovanni Sartori

Giovanni Sartori je jeden z největších kritiků multikulturalismu a proto by na multikulturalismus a jeho kritiku mělo být nahlédnuto právě z pohledu jeho knihy *Pluralismus, Multikulturalismus a přistěhovalci*. Podle něj není nejlepším řešením dnešní společnosti, která je místem, ve které se střetá mnoho kultur, náboženství a etnik, multikulturalismus, ale pluralismus.

Často dochází k omylu, že pojmy multikulturalismus a pluralismus jsou jedno a to samé, Sartori však na tuto záměnu upozorňuje a varuje před ní. Obě tyto společnosti, jak multikulturní, tak pluralitní, jsou otevřené, ale Sartori se zabývá otázkou, do jaké míry může být vlastně společnost otevřená? Neexistuje společnost, která by neměla hranice, i když hranice každé společnosti jsou jinak prostupné. „*Hranice se mohou posouvat, avšak nějaká hranice bude existovat vždy, přestože se může výrazně měnit její prostupnost.*“<sup>32</sup> Každá společnost je tedy do jisté míry uzavřená.

Základem společnosti je pro Sartoriho občan. „*Traduje se, že se občan zrodil s Francouzskou revolucí.*“<sup>33</sup> Jelikož dříve neexistoval občan, ale poddaný, kterému

---

<sup>32</sup> SARTORI, G.: *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci*. Praha: Dokořán, 2005, s. 13.

<sup>33</sup> SARTORI, G.: *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci*. Praha: Dokořán, 2005, s. 62.

byla určena jeho víra, byl totiž objektem moci. Pravý občan každého státu žije podle Sartoriho pro blaho celé společnosti a je hrdý na svou vlast. Vlast je pro občana domov, kde má svůj určitý prostor, z kterého funguje a proto se i jednotliví občané starají o svou vlast, aby fungovala, tak, jak má.

Ale s příchodem multikulturalismu, který se po Evropě postupně šířil, aniž by narazil na jakýkoliv odpor a který se snažil uznat všechny druhy kultur za stejně rovné, se postoj občana změnil. Politici přidělili imigrantům státní občanství a tím je bez problémů uvítali na půdě občanského státu. Občan už tedy nebyl jen ten, kdo žil pro blaho státu a společnosti, ale i ten kdo se přistěhoval a v podstatě neznal kulturu či tradice daného státu. Dále také postupně vedla politika uznání k vytváření různých zákonů pro skupiny, které se přistěhovaly a dle jejich názoru trpěly, jako neuznaní přistěhovalci.

Toto Sartori velice kritizuje a tvrdí, že takovéto vytváření zákonů pro jednotlivé skupiny povede k tomu, že se stát rozpadne a jeho politika také. Pro občany to bude mít velice silný dopad a tím i pro celou společnost. Protože jestliže se budou na vytváření společnosti podílet i přistěhovalci, kteří získali státní občanství a kterých bude vysoké množství, povede to k rozpadu celé společnosti, jelikož každá menší skupina, která bude součástí této společnosti, bude dbát pouze na dobro jí samé, ne na dobro celé společnosti. *„Cizí populace v rozmezí deseti procent může ještě představovat přijatelné množství, v rozsahu dvaceti procent už pravděpodobně ne, a pokud by dosáhla třiceti procent, je téměř jisté, že by narážela na silný odpor.“*<sup>34</sup>

Pro pluralismus je nezbytnou součástí tolerance. Tolerantní člověk je ten, který má své vlastní přesvědčení, které je podle něj pravdivé, ale připouští, že ostatní lidé mají právo ve svá vlastní přesvědčení, která jsou podle něj chybná. *„Tolerance je ve stavu neustálého pnutí a nikdy není totální.“*<sup>35</sup> Ale jak moc je tolerance pružná?

---

<sup>34</sup> SARTORI, G.: Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci. Praha: Dokořán, 2005, s. 73.

<sup>35</sup> SARTORI, G.: Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci. Praha: Dokořán, 2005, s. 28.

Nakolik ji můžeme napnout, aniž by se tato pomyslná struna přetrhla? Sartori uvádí tři kritéria, která určují její pružnost. Prvním z nich je netolerance, přesněji řečeno, jaký máme důvod k tomu, že něco netolerujeme. Druhým z kritérií pružnosti je neubližování, tedy netolerance chování, které nám nějakým způsobem ubližuje. A posledním je kritérium vzájemnosti, které udává pravidlo, že tolerujeme-li někoho my, očekáváme od něj, že on nás bude také tolerovat. Ale samozřejmě i struna pluralismu má svá maxima a může dojít k jejímu přetrhnutí, pokud ji budeme stále více napínat.

Sartori se dívá na multikulturalismus jako na něco, co nám určuje kultura, již když se narodíme. V opačném případě pluralismus vidí tak, že se my sami můžeme rozhodnout, do jaké kultury chceme patřit, můžeme si tedy vybrat své náboženství, jazyk i tradice, které budeme chtít dodržovat. “ *Pluralismus znamená společný život v rozlišnostech a s rozlišnostmi, ale pouze tehdy, pokud je opětován. Vstup do pluralitní společnosti s sebou proto zároveň nese zisk i ústupek.*”<sup>36</sup> Ti, kteří se tedy přistěhují do společnosti, která je odlišná od jejich, musí se naučit tuto společnost respektovat a tolerovat a teprve potom mohou očekávat i toleranci ze strany společnosti, které se stali členem.

Multikulturalismus žádá politické uznání a vytvoření zvláštních práv pro jednotlivé skupiny. Naopak pluralismus chce uznání všech, celého celku. Nechce řešit konflikty a spory jednotlivých skupin, naopak požaduje dialog mezi těmito skupinami, volá po dohodě a toleranci. Snaží se o vzájemný respekt lidí a umění domluvit se mezi sebou.

### **3.2.2 Angela Merkelová**

Jedním z dalších velkých kritiků multikulturalismu je německá kancléřka Angela Merkelová, která na postupimském setkání s mladými členy své Křesťanskodemokratické unie prohlásila, že multikulturalismus absolutně selhal. Podle jejího názoru nelze, aby žili příslušníci různých kultur vedle sebe, aniž by se

---

<sup>36</sup> SARTORI, G.: Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci. Praha: Dokořán, 2005, s. 36.

integrovali. Integrace je totiž základním kamenem bezkonfliktního soužití. Podle Merkelové začátek těchto problémů tkví již v 60. letech, kdy Německo samo zvalo dělníky a poskytovalo jim zázemí. Mylně se ale domnívalo, že postupem času se tyto přistěhovalci vrátí zpět do svých zemí. Nyní čelí Německo podobným problémům, jako mnoho dalších evropských zemí, tedy vysokému množství levné pracovní síly ze zahraničí, což přináší vysoký počet nezaměstnaných z řady německých občanů. Podle Merkelové je tedy velice důležité upřednostnit vzdělané Němce před nekvalifikovanými pracovníky ze zahraničí, ale na druhou stranu také přiznává, že se Německo bez zahraničních pracovníků neobejde zcela. Merkelová také připouští, že dříve nebyly požadavky na přistěhovalce tak vysoké jako dnes. Neměli v podstatě žádné podmínky. Nyní však počet přistěhovalců natolik vzrostl, že je nutné, aby se naučili německý jazyk. Alespoň děti těchto přistěhovalců by měly mluvit německy, aby mohly bez problémů navštěvovat německé školky a školy a později se mohly uplatnit na německém pracovním trhu. Merkelová by tedy měla zaujmout tvrdší postoj, který by bojoval proti neochotě některých přistěhovalců, adaptovat se v té společnosti, do které se přistěhovali. Je totiž naprosto zřejmé, že naučit se jazyk země, do které se přistěhovalci stěhují, by mělo být základním pravidlem integrace. V Německu mají největší problém především s příslušníky islámu, jelikož vlna těchto imigrantů se stále zvyšuje a zdali to tímto způsobem půjde dál, muslimové budou tvořit vysoké procento německého obyvatelstva. Proto by se měli naučit respektovat kulturu, do které se přistěhují, její pravidla a alespoň by se měli naučit její jazyk, což je základem bezproblémové integrace. Na druhou stranu také Merkelová uznává, že tolerance by měla přijít i ze strany Němců. Němci by měli být schopni přijmout integrované a smířit se s tím, že mešity jsou již součástí jejich krajiny. Jak už jsem uvedla dříve je potřeba tolerance na obou stranách, alespoň tak můžeme vyjít s příslušníky jiných kultur bez velkých konfliktů. I když podle Angely Merkelové je zcela očividné, že multikulturalismus selhal a nebude funkční ani v nižší míře, jelikož taková míra tolerance ve společnosti neexistuje.

### **3.2.3 David Cameron**

Po německé kancléřce Angele Merkelové se ke kritice multikulturalismu přidal i britský premiér David Cameron, který na bezpečnostní konferenci v Mnichově prohlásil, že multikulturalismus, jakožto přístup k integraci muslimů do společnosti selhal. Cameron prohlásil, že právě špatná politika multikulturalismu je velkou příčinou rozšiřování islámského extremismu. Podle Camerona je potřeba aktivního liberalismu, tedy politického směru, který je postaven na tom, že svoboda je prioritní lidská hodnota. Svoboda podle Camerona utváří společnost a je stejná pro příslušníky všech kultur, etnik a ras. Ale multikulturalismus podle něj příslušníky různých kultur odděluje a staví mezi ně zeď a tím podporuje vznik extremismu. Zároveň uvádí, že je potřeba, aby ministři jednotlivých zemí nejednali s členy islámského extremismu. Podle Camerona by jim měl být odepřen kontakt s veřejnými prostředky, aby už nemohli nadále šířit svá poselství a mást stále více lidí. Ale je také velice důležité rozlišit islámský terorismus a islámské náboženství. Podle Camerona tkví hlavní problém v tom, že stát neumí muslimům nabídnout takovou vizi společnosti, které by chtěli být členy. Proto se muslimové mohou cítit vykořisťováni a snaží se tuto společnost předělat k obrazu svému. Cameron tvrdí, že muslimové, kteří se přistěhují, se musejí naučit jazyk země, do které se přistěhovali, aby dokázali pochopit hodnoty a kulturu této země a dokázali s občany této země žít a pracovat. Toto společné soužití a setkávání lidí by mohlo vést právě k tomu, aby každý byl hrdý na to své místo, kde žije, aby byl každý schopný vytvořit si svou vlastní identitu a ne jen tu, že někdo dokáže říct: jsem muslim, nebo jsem křesťan, ale také tu, při které bychom říkali: jsem z Londýna, nebo jsem Berlína. Jednoduše řečeno jde o to, aby spolu dokázali žít příslušníci různých kultur, ale bez extrémů, bez radikálních řešení a hlavně bez diktátu multikulturalismu. Multikulturalismus podle něj vyzývá k tomu, aby si všechny kultury žily odděleně své životy.

### **3.2.4 Nicolas Sarkozy**

Na Davida Camerona navázal francouzský prezident Nicolas Sarkozy, který také tvrdí, že multikulturalismus selhal ve všech směrech. Sarkozy tvrdí, že

hostitelské země se zajímaly hlavně o identitu jedinců, kteří přicházeli, ale zapomínali na identitu své země jako celku. V podstatě tvrdí, že přistěhovalci musí respektovat kulturu hostitelské země a ne se snažit měnit tuto kulturu k obrazu svému. Hostitelské země se tedy nyní musí mít na pozoru a zajímat se hlavně o svou vlastní identitu a až poté se starat o identitu jedinců, kteří se do této země stěhují. Stěžení je také přístup těchto přistěhovalců. Oni by měli do hostitelské země přijít s tím, že jsou ochotni poznat jejich kulturu a tradice, aby pochopili obyvatele této země. Stejně tak obyvatelé hostitelských zemí by se měli snažit pochopit kulturu přistěhovalců a smířit se s tím, že jejich kultura již nebude v jejich zemi ta jediná. Podle Sarkozyho je také nutné oddělit záležitosti církve a státu. Každý občan může být příznivcem jakéhokoliv náboženství, ale je nutné, aby respektoval pravidla státu, což je s některými náboženstvími v rozporu. Závěr je tedy podle Sarkozyho jednoznačný, multikulturalismus neuspěl.

### **3.2.5 Václav Klaus**

Také jeden z českých politiků a nynější prezident Václav Klaus je jedním z kritiků multikulturní teorie. Tvrdí, že příliv imigrantů mění země, do kterých se stěhují. Klaus je toho názoru, že multikulturalismus je kolektivistickou a skupinovou ideologií, která je mylná a všichni obyvatelé světa na ni v důsledku doplácí. Je to ideologie, díky které se Evropa potýká s takovým množstvím přistěhovalců a která se mylně domnívá, že každý může být naším sousedem, bez toho, aby mezi vztahy kultur, které vedle sebe existují, byly konflikty. Multikulturalismus dle Klause nabádá k tomu, že lidé mají emigrovat a tam, kde se usadí, si mohou nárokovat své tradice, svou kulturu a své etnické zájmy. Tak by to ale podle Klause být nemělo. Když se někdo chce stát občanem té země, do které se přistěhuje, měl by se jím stát se vším všudy, tedy i s její kulturou a tradicemi, a ne stále zůstat příslušníkem té země, kterou opustil. Druhým důvodem přílivu cizinců do Evropy jsou podle Klause evropští socialisté, kteří jsou tvůrci sociálního státu, který není schopen motivovat Evropany k práci. To oni jsou tvůrci systému, díky kterému někteří bohatí Evropané nechťejí vykonávat určité druhy práce. A proto je potřeba, aby do Evropy přišel

někdo, kdo je ochoten tuto práci vykonávat a to jsou právě cizinci, kteří se k nám díky tomu stěhují. Důsledkem přílivu cizinců do Evropy tedy podle Klause nejsou oni, ale jsou to právě Evropané, kteří je sem lákají, jak díky ideologii multikulturalismu, tak za prací, kterou Evropané nejsou ochotni vykonávat. Podle Klause multikulturalismus ničí Evropu a nejen ji, proto doufejme, že mu bude brzy konec.

### **3.3 Shrnutí**

Já osobně vidím multikulturalismus jako politickou strategii a jsem stejného názoru, jako celá řada politiků celého světa, tedy že multikulturalismus selhal. Nejvíce se přikláním k názoru Giovanni Sartoriho, který staví do popředí liberální multikulturalisty, kteří jsou toho názoru, že zákony a pravidla, které si určujeme, jsou výsledkem dialogů mezi lidmi. Člověk je svobodný a je pouze na něm, které skupiny bude členem. Kulturu si vybíráme my sami a nikdo nás nemůže nutit k tomu, kterou kulturu si vybereme za vlastní. Každý chce přece patřit k jiné kultuře, vyznávat různá náboženství a to je výsledkem naší svobodné volby.

Ale i míra svobodné volby musí mít určité hranice, jelikož absolutní svoboda by s sebou mohla nést velké množství negativních následků. Naše svoboda tkví v demokracii, tedy ve svobodě projevu, právu shromažďování, možnosti vzdělání a právu volit, což z nás všech činí stejně rovné. Všechny těchto demokratických hodnot bychom se měli držet a stále nad nimi držet ochrannou ruku. A další nová pravidla a hodnoty, které nám budoucnost přinese, by měla být v souladu s pravidly demokracie, jelikož kdyby nebyla, mohla by silně narušit sílu naší demokratické společnosti.

Tato demokratická společnost je otevřená a je připravena přijmout i členy ostatních společností. A tím se dostávám k problematice multikulturalismu. Multikulturalismus je podle mého názoru chybná teorie, jejíž pravidla nikdy nebudou fungovat tak, jak by měla. Myšlenka multikulturalismu selhala a svět dokázal, že na mísení kultur v takové míře není připraven. Lidé, kteří jsou od narození obyvateli



jedné země, vyznávají místní kulturu a náboženství nejsou schopni v plné míře přijmout přistěhovalce, kteří zde chtějí neomezeně uznávat svou kulturu a své tradice. Takovéto soužití se nikdy neobejde bez konfliktů.

Částečným řešením je podle mého názoru myšlenka pluralismu, kterou zastává Giovanni Sartori. Pluralismus ví, že takovéto soužití se nikdy nebude zcela bezkonfliktní a proto se snaží nalézt řešení, jak docílit této bezkonfliktní společnosti, aniž by to narušilo stabilitu státu. Pluralismus staví na toleranci, jenže i tolerance má své hranice a my nejsme schopni tolerovat vše. Na druhé straně, kdyby každý z nás, jak obyvatelé hostitelské země, tak přistěhovalci byli alespoň do jisté míry tolerantní, mělo by soužití různých druhů kultur šanci. Samozřejmě ne v takové míře, ve kterou věřil multikulturalismus, ale nějaký smysl by to zcela určitě mělo.

Je tedy teorie multikulturalismu definitivně u konce? Nebo se její příznivci stále budou snažit o její šíření? Podle mého názoru myšlenka multikulturalismu definitivně ztroskotala a většina lidí v tuto teorii již nevěří, což podpořily také názory mnoha významných světových politiků. Je tedy čas seznámit lidi s myšlenkou pluralismu, což je tolerance s určitými hranicemi, které se nepřekračují. Jsme tedy ještě schopni přijmout přistěhovalce, kteří jsou příznivci jiné kultury? A jsou oni schopni přijmout své hostitele a pochopit jejich kulturu a tradice? Jsou ochotni se alespoň naučit jazyk země, do které se stěhují? Podle mého názoru by to měla být jedna z podmínek. A tyto pravidla a hranice by měly být pevně určeny. A to jsou podmínky toho, aby fungoval alespoň pluralismus, i když to bude velice složité a vznikne ještě mnoho rozporů a konfliktů.

## 4 Závěr

Multikulturalismus selhal a přinesl mnoho problémů, se kterými se dnes musíme potýkat. Z pohledu ekonomiky se například jedná o financování cizinců, kteří žijí v hostitelské zemi, ale nemají práci, což se nelíbí většině obyvatel hostitelské země, jelikož právě oni jsou jejich sponzoři. Mnoho cizinců se také v hostitelské zemi špatně uplatňuje a tím se zvyšuje míra nezaměstnanosti. V oblasti sociální má multikulturalismus také negativní dopad a to hlavně individualizaci, ať už se jedná o individualizaci jednotlivce, či skupiny, která se straní ostatním členům společnosti. Také v oblasti morálky vyvolal multikulturalismus mnoho rozporů. Jaká je tedy hranice lidské svobody a jaká jsou pravidla lidského soužití? A je možné, aby člověk, který se přistěhuje, získal stabilitu pomocí asimilace a integrace? Odpovědi na tyto otázky budou vždy v rozporu, jelikož na ně odpoví jinak přistěhovalci a jinak obyvatelé hostitelské země. Obyvatelé hostitelské země budou mít vždy strach, že přistěhovalci naruší celkovou stabilitu jejich státu. A naopak cizinci budou mít pocit, že se jim místní snaží vnutit jejich pravidla a hodnoty. Obě strany se ale pouze snaží jistým způsobem chránit svou identitu, kterou si každý z nás vytvořil a je pro nás velice důležitá, jelikož potřebujeme, aby ji ostatní uznávali a tím nám dávali najevo, že o nás ví a že pro ně jsme něčím podřadným.

Multikulturalismus se snažil vyřešit problém rasové nesnášenlivosti, problémy související s rozdílným náboženstvím či etnické rozdíly stejným přístupem ke všem příslušníkům a snažil se všem udělit stejné příležitosti. Každý politický systém se však snažil vyřešit multikulturalismus jiným způsobem, ale většina států zvolila jako svou hlavní zbraň imigraci a integraci. Nyní většina ale tuší, že multikulturalismus není dobrou cestou.

Já osobně jsem stejného názoru, jako Giovanni Sartori, který tvrdí, že tou teorií, která by měla pomoci k bezkonfliktnímu soužití různých kultur, není multikulturalismus, ale pluralismus. Multikulturalismus nám pouze diktuje, jak se máme chovat k členům ostatních kultur, a určuje pravidla. Naopak pluralismus je

založen na toleranci. A uznává, že neexistují přesná a absolutní pravidla, ale my máme sami šanci si tyto pravidla dohodnout a máme možnost je měnit. Pluralismus leží na základech demokracie a demokracie je to, co nám přináší svobodu. Pluralismus je tedy podle mého názoru řešením dnešní multikulturní situace.

Jenže je možné v dnešním světě v plné míře aplikovat pluralismus? Jsou lidé nyní schopni tolerovat druhé? Je to vůbec možné dnes, kdy jde hlavně o moc? O to ovládat druhé a manipulovat s nimi? Kdy si představím funkční pluralitní svět, je to krásná představa. Ale otázkou je, zdali je se dá vůbec uskutečnit. Jsou příslušníci dvou různých kultur schopni domluvy a kompromisu? Někteří ano, ale obávám se, že většina lidí takové domluvy není schopná a ani nemají tu snahu této domluvy dosáhnout. Bude tedy teorie pluralismu stejně zatracená jako multikulturalismus? Je to možné, ale přesto jsem toho názoru, že cesta pluralismu je zcela určitě méně trnitá, než cesta, kterou se vydal multikulturalismus.

## 5 Literatura

SARTORI, G.: Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci. Praha: Dokořán, 2005, ISBN 80-7363-022-2.

PATOČKA, J.: Přirozený svět jako filozofický problém. Třetí vydání Praha, 1992, ISBN 80-202-0365-6.

BARŠA, P.: Politická teorie multikulturalismu. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003, s. 56. ISBN 80-7325-020-9.

JANDOUREK, J.: Sociologický slovník. Praha: Portál, 2007, ISBN 978-80-7367-269-0.

PETRUCIOVÁ, J.: Multikulturalismus, kultura, identita. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2005, ISBN 80-7368-083-1.

ERIKSEN, T. H.: Antropologie multikulturních společností. Praha: Triton, 2007, ISBN 978-80-7254-925-2.

TAYLOR, CH.: Multikulturalismus - zkoumání politiky uznání. Praha: Filosofický ústav AV ČR, 2001, ISBN 80-7007-161-3.

PATOČKA, J.: Evropa a doba poevropská. Praha: NLN, 1992. ISBN 80-7106-017-8.

KRÁMSKÝ, D.: Idea multikulturality v kontextu západního (evropského) myšlení. Praha: PAIDEA, 2006. ISSN 1214-87252006.

*Klimes mysteria* [online]. 1992 [cit. 2011-05-18]. Rasismus v novověku. Dostupné z WWW: <<http://klimes.mysteria.cz/clanky/psychologie/rasismus.htm>>.

*Multikulturalita* [online]. 2007 [cit. 2011-05-19]. Etnikum. Dostupné z WWW: <<http://www.multikultura.cz/multikulturni-vychova/vychozi-pojmy/etnikum/>>.

*Multikulturalita* [online]. 2007 [cit. 2011-05-19]. Národ. Dostupné z WWW: <<http://www.multikultura.cz/multikulturni-vychova/vychozi-pojmy/narod/>>.

*Delian Diver* [online]. 2011 [cit. 2011-05-19]. Nacionalismus je přirozený. Dostupné z WWW: <<http://deliandiver.org/2011/02/nacionalismus-je-prirozeny.html>>.

*Cs.wikipedia.org* [online]. 2011 [cit. 2011-05-19]. Nacismus. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Nacismus>>.

*Imaturita* [online]. 2011 [cit. 2011-05-21]. Sociologie a kultura. Dostupné z WWW: <<http://www.imaturita.cz/maturitni-otazky/zaklady-spolecenskych-ved/sociologie-a-kultura/264/>>.

*Cs.wikipedia.org* [online]. 2011 [cit. 2011-05-21]. Náboženství. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1bo%C5%BEenstv%C3%AD>>.

Kepka, Jaroslav. Problémy imigrace v evropském kontextu - Praktická opatření pro ČR [online]. *E-polis.cz*, 2008. [cit. 2011-06-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.e-polis.cz/evropska-unie/319-problemy-imigrace-v-evropskem-kontextu-prakticka-opatreni-pro-cr.html>>. ISSN 1801-1438

*Člověk v tísni* [online]. 2006 [cit. 2011-06-10]. Sociální programy. Dostupné z WWW: <<http://www.clovekv tisni.cz/index2.php?id=273&idArt=55>>.

*Názory* [online]. 2010 [cit. 2011-06-10]. Společnost. Dostupné z WWW: <<http://nazory.eblog.cz/socialni-rozdily-v-cr>>.

*ČT24* [online]. 2010 [cit. 2011-06-11]. Svět. Dostupné z WWW: <<http://www.ct24.cz/svet/104503-merkelova-nase-snaha-o-multi-kulti-spolecnost-totalne-selhala/>>.

*Welt online* [online]. 2010 [cit. 2011-06-11]. Integration. Dostupné z WWW: <<http://www.welt.de/kultur/article10454526/Multikulturalismus-und-Leitkultur-sind-Irrwege.html>>.

*E15* [online]. 2011 [cit. 2011-06-11]. Zprávy. Dostupné z WWW: <<http://zpravy.e15.cz/zahranicni/udalosti/cameron-na-mnichovske-bezpecnostni-konferenci-uvvedl-ze-multikulturalismus-selhal>>.

*EurAktiv* [online]. 2011 [cit. 2011-06-11]. Sprachen und Kultur. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.com/de/kultur/nach-merkel-sagt-auch-cameron-dass-der-multikulturalismus-gescheitert-sei-news-501951>>.

*NewsAT* [online]. 2011 [cit. 2011-06-11]. Politik. Dostupné z WWW: <<http://www.news.at/articles/1106/12/288677/multikulturalismus-sorge-identitaet-nicolas-sarkozy>>.

*EuRABIA* [online]. 2007 [cit. 2011-06-14]. Parlamentní listy. Dostupné z WWW: <<http://eurabia.parlamentnilisty.cz/Articles/1108-vaclav-klaus-multikulturalismus-je-nebezpecna-ideologie.aspx>>.

*Klaus-Švejnár* [online]. 2005 [cit. 2011-06-14]. Multikulturalismus. Dostupné z WWW: <<http://www.klaus-svejnar.cz/33-vaclav-klaus/24-multikulturalismus/>>.

*EuPortal* [online]. 2006 [cit. 2011-06-14]. Parlamentní listy. Dostupné z WWW: <<http://euportal.parlamentnilisty.cz/PrintArticle/638-klaus-multikulturalismus-je-jednim-z-prvku-ktery-rozbiji-starou-dobrou-evropu.aspx>>.